

Handläggare
Thérèse Oxfält
Telefon: 08-508 33 996

Till
Utbildningsnämnden
2021-08-26

Öppna skolplattformen

Skrivelse från Tina Kratz m.fl. (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Niclas Westin
Avdelningschef

Sammanfattning

Tina Kratz m.fl. (V) har till utbildningsnämnden inkommit med en skrivelse om mobilapplikationen Öppna skolplattformen. I skrivelsen efterfrågas information om stängda gränssnitt (API:er) och tillgången till personuppgifter samt en redogörelse över hur en mer användarvänlig och tillgänglig upplevelse av skolplattformen planeras.

Öppna Skolplattformen är en privat utvecklad mobilapplikation som vårdnadshavare till barn/elever inom Stockholms stad kan köpa via appbutikplattformar för att hämta och visa upp delar av information som finns i skolplattformen. När denna mobilapplikation lanserades i februari 2021 gjorde utbildningsförvaltningen en säkerhetsanalys som visade att den inte för tillfället lagrade några uppgifter om barn, elever och vårdnadshavare. Förvaltningen kan dock inte säkerställa att känslig information inte kommer att behandlas framöver och det finns en stor risk att mobilapplikationen inte är förenlig med gällande lagstiftning.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med förbättringar av hela skolplattformen, för samtliga användargrupper. Flera av de tjänsterna som ingår i skolplattformen närmar sig avtalslut med

tillhörande upphandling; användbarhet kommer att vara centralt i kommande upphandlingar.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund/ärendet

Utbildningsnämnden har i en skrivelse fått frågor om den privat utvecklade mobilapplikationen Öppna skolplattformen. I skrivelsen ställs följande frågor.

1. Är det nödvändigt att använda sig av ett stängt API? Vilka skäl finns för detta? Och är det verkligen stängt idag?
2. Är det möjligt att man genom Öppna skolplattformen kan få tillgång till personuppgifter som man inte ska nå?
3. Hur planerar förvaltningen att skapa en mer användarvänlig och tillgänglig upplevelse av Skolplattformen?
4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att skapa en app som både är användarvänlig och tillgänglig?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen den 17 augusti 2021. Ärendet kommer även att behandlas av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 18 augusti 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens skolor har en informationsskyldighet gentemot vårdnadshavare avseende exempelvis deras barns kunskapsutveckling. Detta sker i huvudsak via skolplattformens webbsida och skolplattformens mobilapplikation som finns att hämta kostnadsfritt via appbutikplattformar. Öppna Skolplattformen är däremot en privat utvecklad mobilapplikation som vårdnadshavare till barn/elever inom Stockholms stad kan köpa via appbutikplattformar för att hämta information som finns i skolplattformen.

Opublicerade, dvs. stängda, API:er

Gränssnittet mellan en applikation, såsom Öppna Skolplattformen och en datakälla, såsom Skolplattformen, kallas API (en förkortning för Application Program Interface). API:erna styr vilken information som kan hämtas.

Utbildningsförvaltningens API:er är anpassade till våra upphandlade leverantörer och innehåller information om hur anrop kan göras. Genom API:er har leverantörens produkt tillgång till uppgifter om enskilda (barn, elever och vårdnadshavare) som ska behandlas i den upphandlade tjänsten. I systemdokumentation och programmeringskod beskrivs de anrop som tillsammans utgör ett API. API:er beskriver i sin tur hur någon kan göra anrop för att få tag på information, däribland personuppgifter. Exempelvis beskriver ett ”person-API” hur någon kan göra anrop för att få fram personnummer.

Utbildningsförvaltningen har inte upprättat några publicerade API:er för skolplattformen då förvaltningen bedömer att systemen innehåller integritetskänslig och skyddsvärd information. Stöd för denna bedömning finns i 3 § Lag om Vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (den så kallade PSIlagen). Av denna lag framgår att det finns ett undantag från att publicera API:er för utbildningsinstitutioner, såsom utbildningsförvaltningen. Utbildningsförvaltningen har med utgångspunkt i detta undantag gjort bedömningen att det finns information i skolplattformen som omfattas av sekretess och har därför avslagit en begäran om utlämnande av allmän handling avseende API:er. Enligt dom från kammarrätten behöver utbildningsförvaltningen inte lämna ut handlingarna (API:erna).

Tillgången till personuppgifter

Utvecklarna för Öppna skolplattformen har genom så kallad baklängeskonstruktion skapat en mobilapplikation som visar information från skolplattformen som behörig vårdnadshavare har rätt att se genom identifiering via BankID. Det är på så vis mobilapplikationens utvecklare som helt bestämmer vad som ska publiceras, genom att styra det i den källkod man använder.

När mobilapplikation Öppna skolplattformen lanserades i februari 2021 gjorde utbildningsförvaltningen en säkerhetsanalys av applikationen för att skaffa sig en förståelse för hur den var uppbyggd. Analysen visade att mobilapplikationen Öppna skolplattformen i dagsläget visar upp rätt information till rätt behörig vårdnadshavare genom sin inloggning via stadens IdPortal och att den inte för tillfället lagrar några uppgifter om barn, elever och vårdnadshavare.

Eftersom utbildningsförvaltningen inte har någon avtalsrelation med bolaget som äger mobilapplikationen Öppna skolplattformen får utbildningsförvaltningen inte någon information om förändringar i

mobilapplikationen. Utbildningsförvaltningen har därmed ingen insyn i hur bolaget använder eller kan komma att förändra sin källkod så att bolaget till exempel börjar lagra personuppgifter utan att meddela utbildningsförvaltningen. Utbildningsförvaltningen kan därmed inte säkerställa att känslig information inte kommer att behandlas framöver och förvaltningen har inte den enligt dataskyddsförordningen nödvändiga kontrollen över hur den automatiserade behandlingen förändras över tid.

En hantering av personuppgifter utan personuppgiftsbiträdesavtal, strider mot dataskyddsförordningen. Ett personuppgiftsbiträdesavtal med en leverantör säkerställer att leverantören behandlar barn, elever och vårdnadshavares personuppgifter på ett lagligt, tryggt och säkert sätt och att utbildningsförvaltningen har insyn och kan ge direktiv till hur dessa får behandlas digitalt. För att utbildningsförvaltningen ska kunna upprätta ett personuppgiftsbiträdesavtal med en leverantör måste utbildningsförvaltningen ha en avtalsrelation med leverantören. Utbildningsförvaltningen har inte någon avtalsrelation med bolaget som äger mobilapplikationen Öppna skolplattformen. Ett avtal måste föregås av en upphandling i konkurrens enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med juridiska avdelningen på stadsledningskontoret genomfört en säkerhetsanalys och tagit fram ett juridiskt PM om Öppna Skolplattformen som visar på att det finns en stor risk att mobilapplikationen inte är förenlig med gällande lagstiftning. Utbildningsförvaltningen har gjort en polisanmälan om ett misstänkt dataintrång enligt 4 kap 9c § brottsbalken i syfte att få denna fråga utredd.

En användarvänlig och tillgänglig skolplattform

Ända sedan skolplattformens implementering har förvaltningen arbetat med kontinuerliga förbättringar av hela skolplattformen för samtliga användargrupper, men främst med fokus på elever och personal. Fokus för förvaltningen har under 2021 varit att leverera rättningar och förbättringar kopplat till stabilitet, säkerhet och prestanda. Detta inkluderar även omfattande insatser för att öka användarvänligheten av mobilapplikationen för vårdnadshavare.

Gränssnittet i mobilapplikationen för vårdnadshavare har under våren 2021 uppdaterats för att ge enklare och snabbare åtkomst till vanliga funktioner och en mer användarvänlig upplevelse i mobilvyn. Hjälpexperter har lagts till för att guida användare till rätt funktioner. En så kallad UX-expert (användarupplevelseexpert på användargränssnitt) har också undersökt användarupplevelsen

i mobilapplikationen för vårdnadshavare och lämnat förslag på förbättringar som är möjliga i den nuvarande tekniska lösningen. Under hösten 2021 planeras fortsatt arbete med förbättringar av användarupplevelse och tillgänglighet för vårdnadshavare, däribland förbättrad meny och enklare navigering.

Under våren och sommaren 2021 pågår en användarundersökning bland skolplattformens olika användargrupper inom alla skolformer. Resultatet av undersökningen kommer att användas både för att fånga möjliga förbättringar inom skolplattformen och som underlag till kommande upphandlingar.

Mobilapplikation för skolplattformen

Alternativa tjänster till nuvarande mobilapplikation för vårdnadshavare har undersökts och bedömts ur flertalet perspektiv så som teknik, säkerhet, användarvänlighet, avtal, ekonomi och juridik. Utbildningsförvaltningen har gjort bedömningen att det ur ovan nämnda perspektiv i dagsläget inte är att rekommendera att gå vidare med någon annan teknisk tjänst då det inte finns garantier för att en alternativ mobilapplikation skulle bli bättre än den vi har idag. Förbättringar av användarupplevelse och tillgänglighet för vårdnadshavare inom ramen för nuvarande tjänst kommer i stället att vara fortsatt i fokus.

Skolplattformen består av flera tjänster med stöd för olika typer av behov hos flera målgrupper. Flera av dessa tjänster närmar sig avtalslut med tillhörande upphandling. Detta är en ytterligare bidragande orsak att utbildningsförvaltningen rekommenderar att i dagsläget inte gå vidare med andra nya, tillfälliga lösningar. Användbarhet kommer att vara centralt i kommande upphandlingar.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på ett antal frågor i en skrivelse gör förvaltningen ingen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.